

"Tri impresije sa Sjevera" za simfonijski orkestar

Batinić, David

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Music / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:215933>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-11**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

I. ODSJEK

DAVID BATINIĆ

„TRI IMPRESIJE SA SJEVERA“

ZA SIMFONIJSKI ORKESTAR

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

I. ODSJEK

„TRI IMPRESIJE SA SJEVERA“

I REZONANCIJA NEPOZNATOG ODSJAJA

II O MOJOJ DRAGOJ

III SLIJEDIM TE

DIPLOMSKI RAD

Mentor: red. prof. Berislav Šipuš

Student: David Batinić

Ak.god. 20021/2022.

ZAGREB, 2022.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

red. prof. Berislav Šipuš

Potpis

U Zagrebu, _____

Diplomski rad obranjen _____, ocjenom _____

POVJERENSTVO:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

OPASKA:

PAPIRNATA KOPIJA RADA DOSTAVLJENA JE ZA POHRANU KNJIŽNICI MUZIČKE
AKADEMIJE

Zahvala

Prije svega zahvaljujem profesoru i mentoru Berislavu Šipušu na podršci i pomoći tijekom pisanja ovog diplomskog rada, ali i na proteklih šest godina našeg druženja, učenja, istraživanja i napredovanja.

Zahvaljujem profesorici Malin Bång te svim profesorima i kolegama na Academy of Music and Drama u Gothenburgu koji su boravak u Švedskoj učinili posebnim i nezaboravnim iskustvom.

Zahvaljujem svim profesorima na Muzičkoj akademiji na prenesenom znanju i iskustvu.

Zahvaljujem svojim roditeljima, Brigiti i Ivici, sestri Manueli, braći Danielu i Filipu, šogoru Tomislavu te rođacima Silviji i Thomasu koji su me podupirali sve godine studiranja i omogućili da mi ništa ne nedostaje.

Zahvaljujem svojim prijateljima Ivanu, Krešimiru, Anti i Luki na potpori i konstruktivnim kritikama.

Posebno zahvaljujem svojoj Andreji na strpljenju, odricanju i vjeri u moj uspjeh.

Sažetak

Cilj ovog pismenog rada nije surova analiza svakog takta ili fraze skladbe *Tri impresije sa Sjevera* već je glavna zamisao ponuditi čitatelju uvid u motivaciju, nadahnuće te inspiraciju pri skladanju skladbe zbog boljeg i jasnijeg shvaćanja i tumačenja kako kompozicije u cjelini, tako i određenih momenata i situacija. U sljedećim stranicama ovoga rada čitatelj će se upoznati s vizijom kompozicije, tematskim materijalom, formom, orkestracijom te skladateljskim postupcima koji su korišteni da bi opisali određeni ugođaj i ambijent.

Ključne riječi: kompozicija, orkestracija, tematski materijal, ideja

Summary

The aim of this written work is not a harsh analysis of each measure or phrase of the composition *Three impressions from the North*, but the main idea is to offer the reader an insight into the motivation and inspiration when composing the composition for a better and clearer understanding and interpretation of the composition as a whole, as well as certain moments and situations. In the following pages of this work, the reader will get acquainted with the vision of the composition, thematic material, form, orchestration, and compositional procedures that were used to describe a certain atmosphere and ambience.

Key words: composition, orchestration, thematic material, idea

SADRŽAJ:

1. Uvod
2. Analiza skladbe *Tri impresije sa Sjevera*
 - 2.1 Rezonancija nepoznatog odsjaja
 - 2.2 O mojoj dragoj
 - 2.3 Slijedim te
3. Zaključak

1. Uvod

Studij Kompozicije na Muzičkoj akademiji u Zagrebu predstavlja konstantno učenje, istraživanje i izučavanje partitura različitih rukopisa kako bi student stekao teorijska i praktička znanja koja produbljuju i proširuju razumijevanje stvaralačkih procesa u glazbi. Kao vrhunac mog obrazovanja, zahvaljujući podršci i pomoći profesora Berislava Šipuća koji me vodio i pratio te nesebično iz tjedna u tjedan dijelio svoja znanja i iskustva sa mnom, posljednji ljetni semestar studija sam odlučio provesti na jednom od najvećih sveučilišta u Europi – Sveučilište u Gothenburgu. Na *Academy of Music and Drama, University of Gothenburg* studirao sam u klasi jedne od vodećih skladateljica današnjice, profesorice Malin Bång pod čijim mentorstvom sam i započeo pisati svoj diplomski rad, a dovršio pod mentorstvom svog profesora Berislava Šipuća.

Tri impresije sa Sjevera skladba je koju sam započeo pisati u Švedskoj u Gothenburgu, a dovršio u Zagrebu. U samom naslovu odabrao sam riječ *sjever* iz razloga što tijekom studiranja u Gothenburgu posjetio sam gotovo sve nordijske države (Švedska, Finska, Norveška, Danska), a svako od tih putovanja ostavilo je dubok i neizbrisiv utisak koje mi je predstavljalo nepresušan izvor inspiracije i ideja tijekom skladateljskog procesa. Kroz tri stavka koji su međusobno neovisni, ali su povezani tematskim materijalom, nastojao sam opisati svoj boravak u nepoznatoj sredini kao i neka stanja svijesti i osjećaje koji su me pratili na tom putu i nakon povratka u domovinu. Glavna ideja za skladbu *Tri impresije sa Sjevera* nastala je kao produkt istraživanja, otkrivanja, osluškivanja, proučavanja i promatranja nove sredine, drugačijih običaja, potpuno različite kulture življenja i poimanja ljudskih vrijednosti.

2. Analiza skladbe *Tri impresije sa Sjevera*

2.1 Rezonancija nepoznatog odsjaja

Prvi stavak skladbe, formalno gledano, dvodijelnog je oblika s *codom*. Prvi (A) dio stavka inspiriran je elegičnim i somnolentnim ozračjem uzrokovanim ponajviše izostankom sunčevog svjetla. Mrak i hladnoća, kao i neizvjesnost i strah kojeg izostanak svjetlosti podrazumijeva, opisani su *robustum* temom na samom početku stavka u violončelima i kontrabasima, dok harfa, čelesta i ksilofon dodatno apostrofiraju mističan ambijent prvog dijela prvog stavka:

The musical score is presented in a standard orchestral format. It begins with a tempo marking of quarter note = 55. The instruments listed are Xylophone, Bass Drum, Vibraphone, Harp, Celesta, Violin 1, Violin 2, Viola, Violoncello, and Contrabass. The score shows the initial entry of the strings and the harp, followed by the celesta and xylophone. The dynamics are marked as *pp*, *p*, *mp*, and *pp*. The score includes a tempo marking of quarter note = 55. The first part of the score shows the initial entry of the strings and the harp, followed by the celesta and xylophone.

Orkestracija u prvome dijelu stavka je prozirna upravo zbog ideje misterioznog ugođaja. Međutim, drugi (B) dio stavka počinje u 52. taktu te je pokretnijeg karaktera i označava naznaku svjetlosti koja je ipak nestabilna i promjenjiva. Tema s početka stavka u drugome se dijelu nalazi u prvo u drvenim puhačima, zatim u hornama i trubama, te konačno u svim gudačima, ali ovaj put u fortissimo dinamici, dok se dojam nestabilnosti i nesigurnosti opisuje ostinantnom pulsacijom u fagotu i klarinetu koji se pak kasnije premješta u gudački korpus orkestra u obliku klastera koji konstantno pulsira te se kromatski kreće prema gore i prema dolje:

This page of a musical score, page 16, contains measures 80 through 87. The score is for a full orchestra and includes the following parts: Piccolo (Picc.), Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet in A (C. A.), Clarinet in Bb (Cl.), Bass Clarinet (B. Cl.), Bassoon (Bsn.), Contrabassoon (Cbsn.), Horns 1 & 2 (Hn. 1, 2), Horns 3 & 4 (Hn. 3, 4), Trumpet (Tpt.), Trombone (Tbn.), Bass Trombone (B. Tbn.), Tuba (Tba.), Timpani (Timp.), Triangle (Tri.), Bass Drum (B. D.), Snare Drum (Tamb.), Harp (Hp.), and Cello (Cel.). The woodwinds and strings play complex rhythmic patterns, often marked with *mf* (mezzo-forte) and *simile*. The brass section provides a steady accompaniment, with the tuba and timpani playing a prominent role. The strings are divided into first and second violins, violas, violas, cellos, and double basses, all playing intricate rhythmic figures.

Orkestracija je u drugome dijelu ekstatična u odnosu na prvi dio stavka. Tema, koja se javlja u svim skupinama instrumenata, obogaćena je efektima u i signalima u udaraljka i limenim puhačima, a kasnije i drvenim puhačima (t. 73 – t. 93).

Coda prvog stavka počinje u 114. taktu, a tematskim materijalom odgovara prvom dijelu stavka. Spokoj i mirnoća kojom coda zrači označava kompletan nestanak ionako krhke svjetlosti i povratak u mrak, tamu i hladnoću. Tema s početka stavka opet je u violončelima i kontrabasima, međutim, pojavljuje se samo jednom te se zaustavlja na dugom tonu, dok eteričan ugođaj dodatno naglašavaju čelesta i harfa.

Musical score for two staves, measures 73-76. The first staff has a dynamic marking of *pp* and a first violins (l.v.) marking. The second staff has a dynamic marking of *pp* and a first violins (l.v.) marking.

Musical score for two staves, measures 77-80. The first staff has a dynamic marking of *pp* and a first violins (l.v.) marking. The second staff has a dynamic marking of *pp* and a first violins (l.v.) marking.

♩ = 55

Musical score for two staves, measures 81-84. The first staff has a dynamic marking of *pp* and a first violins (l.v.) marking. The second staff has a dynamic marking of *pp* and a first violins (l.v.) marking.

2.2 O mojoj dragoj

Drugi stavak inspiriran je osjećajem osamljenosti i udaljenosti od voljene osobe. Mrak i tama hladnoga Sjevera uz minimalne naznake svjetlosti i topline svakim su danom pojačavali osjećaje otuđenosti i samoće te čežnjom za razgovorom i dodirrom voljene osobe. Upravo osjećaji konstantne čežnje i žudnje za mojom dragom rezultirali su lirskim, mirnim drugim stavkom.

Tema iz prvog stavka provlači se kroz cijeli drugi stavak, međutim, ona je ovog puta lirskog i poetičnog karaktera. Prvi put se javlja u klarinetu te je harmonizirana mekanim i nježnim harmonijama u gudačima. Nakon klarineta, tema se, odnosno derivati i naznake tematskog materijala, iznosi u gotovo svim drvenim puhačima, horni i trubi te svakom instrumentu daje dovoljno vremena i prostora da svoju melodijsku liniju *ispjeva* do kraja. Gudači su u drugome stavku subponirani ostalim instrumentima, primarna funkcija im je pratnja tematskog materijala koji se suptilnim pomacima prelijeva iz jednog instrumenta u drugi. Intervencije i efekti u udaraljka, harfi i čelesti fragmenti su iz prvog stavka te predstavljaju nenametljivu kulisu koja pak intenzivira osjećaj sjete, čežnje i melankoličnog karaktera drugog stavka:

2.

Largo, ♩ = 38

Woodwinds:
Piccolo: Rests, then melodic fragments in measures 10 and 14.
Flute 1, 2: Rests, then melodic fragments in measures 10 and 14.
Oboe 1, 2: Rests, then melodic fragments in measures 10 and 14.
Cor Anglais: Rests.
Clarinet in Bb 1, 2: *a 1* *echo* melodic line starting in measure 1, with dynamics *pp*, *p*, *pp*, *pp*, *p*, *pp*.
Bass Clarinet in Bb: Rests, then melodic fragments in measures 10 and 14.
Bassoon 1, 2: Rests, then melodic fragments in measures 10 and 14.
Contrabassoon: Rests.

Brass:
Horn in F 1, 2: Rests.
Horn in F 3, 4: Rests.
Trumpet in Bb 1, 2: Rests, then melodic fragments in measures 10 and 14.
Trumpet in Bb 3: Rests.
Trombone 1, 2: Rests.
Bass Trombone: Rests.
Tuba: Rests.

Percussion:
Timpani: Rests.
Bass Drum: Rests.
Triangle: Rests.
Vibraphone: Rests, then melodic fragments in measures 10 and 14.

Keyboard:
Harp: Rests, then melodic fragments in measures 10 and 14.
Celesta: Rests.

Strings:
Largo, ♩ = 38
Violin 1: *arco*, *ppp*
Violin 2: *arco*, *ppp*
Viola: *arco*, *ppp*
Violoncello: *arco*, *ppp*
Contrabass: *ppp*

Kulminacija drugog stavka u 35. taktu predstavlja vrhunac žudnje za voljenom osobom, ali i vrhunac bespomoćnosti jer sam svjestan da se ta čežnja neće ostvariti i postati zbilja. Ostajem sâm u mraku i hladnoći Sjevera iščekujući diskretan dodir moje drage ili barem svjetlosti koja bi na trenutak odjeknula kao nada, isto kao što i klarinet ostaje sâm s gudačima sve do kraja stavka *pjevajući* melodijsku liniju koja postepeno umire:

4

35
Cl
Vib
Hp
Cel
Vln. 1
Vln. 2
Vla
Vc
Cb

45
Cl
Hp
Vln. 1
Vln. 2
Vla
Vc
Cb

2.3 Slijedim te

Treći, ujedno i posljednji stavak skladbe, ima naslov *Slijedim te*. Iza naslova zapravo se krije ideja razmišljanja o povratku u domovinu, u svoj dom, povratku svakodnevnim obavezama, ali i o povratku svojoj obitelji i svojoj voljenoj osobi. Međutim, taj je povratak oplemenjen novim iskustvima, novim spoznajama i idejama, novim prijateljstvima i anegdotama te sam čin povratka predstavlja sreću, radost i ushit vraćanju svakodnevnom životu. Povratak životu koji je pun uspona i padova, sretnih i manje sretnih trenutaka, ali i odluka prihvaćanja različitih situacija kao i odluka da slijedim i izgrađujem život zajedno sa svojom dragom, okosnica je posljednjeg stavka.

Posljednji stavak skladbe započinje vehementnim šesnaestinskim pomakom u drugim violinama kojeg povremeno prekidaju akordičke situacije u ostalim gudačima i drvenim puhačima. U šesnaestom taktu šesnaestinski pomak seli u prve violine kao svojevrsni odgovor situaciji s početka stavka, međutim, slog je gušći i složeniji. Od 31. do 53. takta prvi put se javlja tema iz prvog i drugog stavka u piccolu, flautama i ksilofonu, dok gudači prate temu tremolo tehnikom sviranja kao alegorija drugog stavka:

The image displays a page of a musical score for the final movement, 'Slijedim te'. The score is written for a symphony orchestra and includes parts for Piccolo (Picc.), Flute (Fl.), Timpani (Timp.), Xylophone (Xyl.), Violin 1 (Vln. 1), Violin 2 (Vln. 2), Viola (Vla.), and Violoncello (Vc.). The music is in 3/4 time and features a complex rhythmic structure with frequent sixteenth-note patterns. The score begins at measure 31 and continues through measure 53. The dynamics range from *pp* (pianissimo) to *sp* (sforzando). The woodwinds and xylophone play a melodic line, while the strings provide a tremolo accompaniment. The score is marked with various performance instructions, including *div.* (divisi) and *pp* (pianissimo).

Drugom dijelu stavka koji je kontrastan u odnosu na prvi dio pojavom limenih puhača prethodi naglo usporavanje pulsa te glavna tema u violončelima, kontrabasu, fagotu i kontrafagotu kao svojevrsna reminiscencija na prvi stavak, ali i kao najava novog, drugog dijela. Nagle promjene karaktera, kontrastne situacije, izmjenjivanje zagasitog i svijetlog kolorita, persistencija tematskog materijala, spajanje ideja u jednu zvučnu sliku, ekstatična orkestracija – odlike su drugog dijela posljednjeg stavka.

Glavna tema, koja se javlja kroz čitavu skladbu, u trećem stavku doživljava svoj vrhunac, što se najjasnije može uočiti od 133. do 145. takta. U spomenutim taktovima tema je augmentirana u limenim puhačima, kontrafagotu, bas klarinetu i kontrabasu, ali istovremeno ostali drveni puhači i ksilofon donose tematski materijal kao u situaciji iz 31. takta. Posljednji nastup teme od 185. do 196. takta također je augmentiran i u limenim puhačima zajedno s kontrafagotom, a temi se suprotstavljaju divizirani gudači u šesnaestinskom pomaku, inspiriran samim početkom stavka, a signali u trubama, engleskom rogu, fagotu i bas klarinetu nagovještavaju veliki crescendo i klimaks te vode do posljednjeg, velikog i glasnog zaleta u svim instrumentima koji vodi do snažnog udarca kojim i završava skladba:

195

Picc. *ff*

Fl. *ff*

Ob. *ff*

C. A. *ff*

Cl. *ff*

B. Cl. *ff*

Bsn. *ff*

Cbsn. *ff*

Hn. 1, 2 *ff*

Hn. 3, 4 *ff*

Tpt. *ff*

Tpt. *ff*

Tbn. *ff*

B. Tbn. *ff*

Tbn. *ff*

Timp. *ff*

B. D. *ff*

Cym. *ff*

S. D. *ff*

Hp. *ff* *gliss.*

Cel. *ff* *gliss.*

Vln. 1 *ff*

Vln. 1 *ff*

Vln. 2 *ff*

Vln. 2 *ff*

Vla. *ff*

Vla. *ff*

Vc. *ff*

Vc. *ff*

Cb. *ff*

Zaključak

Skladba *Tri impresije sa Sjevera* iza sebe ostavlja prije svega osobnu priču jednog dužeg putovanja koje ima sretnih, ali i melankoličnih i sjetnih momenata. Konstantna borba između dobrog i lošeg, tamnog i svijetlog, ekstatičnog i elegičnog nit je vodilja i pokretačka snaga cijele kompozicije. U tom kontekstu tematski materijal koji se javlja u svakom stavku, ali u drugačijem ozračju i raspoloženju predstavlja pomirbu navedenih elemenata i povezuje različite ideje: mračan ambijent prvog, lirska i poetična atmosfera drugog te agilan, virtuozan i efektan impuls trećeg stavka. S druge pak strane, impresije sa Sjevera predstavljaju jedno promišljanje i otkrivanje principa kreiranja vlastitog života, stavova i odluka. Ovom kompozicijom zaokružujem svoje formalno obrazovanje i studij na Muzičkoj akademiji u Zagrebu koji mi je otvorio horizonte, ali i usadio veliku želju za daljnjim osobnim napredovanjem.